

BRUNO MAZZONI

Le iscrizioni parlanti di Săpânța (III)

(continuare din nr. 6-7)

EPITAFFI

1.

Aci eu ma odi[c]hnesc,
Husar Ion mă numesc,
Vă uitați bine la mine,
Lucram la cazane bine
Și fac mica de butoi,
Veniți bărbaților și voi
Să vă pun țuică-n ploscuță
Să o duceți la drăguță.
V-oi da mica tot de prună
Să o beți cu voie bună,
V-oi da țuică de cireșă
Să o beți voi jupînesă
Și vă zic cu toți să beți
Că altu nu mă vedeți.

3 va uitați forma pop. di imper. con

l'inversione pronome-verbo 9 da] dă 11 cireșă = pl. f. 12 jupînesă = pl. f. 14
altu uso region. del pron. indef., con valore av.

2.

Aci eu mă odihnesc,
Bodnar George mă numesc.
Pe lume cît am trăit
De lucru nu m-am ferit
Și la lucru m-am gătat
Că ne-a dat un lemn în cap.
Sărace cucoanele mele
C-o rămas orfane iele
Și Ioană cu mare jăle
Că viața o lăsai
La 39 de ai.

[Scritto in alto, sopra il testo] 1966

5 m-am gătat forma rifl. del vb. (a) găta 6 ne- notazione grafica per mn'i, forma
dial. del pron. pers. clítico di I pers. sg. in dat., risultato della palatalizzazione
della nasale m-

3.

Aci eu mă odihnesc,
Braicu Toader mă n<u>mesc.
Cît am trăit eu pe lume
Pre multe ne-a plăcut mie
Și a be și a trăi bine
Și cu femeii lîngă mine.
Dragă ne<-a> fost viața
Pîn-am putut săruta,
Și dacă am bătrînit
Toate acele m-a urît.
Că viața o lăsai La 73 de ai.
M<0>r<t> 1969

Cine-i om sara
Și ziua trebe să hie om.

Qui riposo io,
Husar Ion è il nome mio,
Guardatemi bene,
Bene lavoravo in distilleria
E faccio țuică in barile,
Su, uomini, venite anche voi
Che țuică nella borraccia vi metta
Per portarla alla mo-rosa.
Vi daro ancora țuică di prugne
Bebetela con gusto,
Vi daro țuică di ciliegie
Bebetela voi care signore
E vi dico bevetene tutti
Che un'altra volta non mi vedrete.

Qui riposo io,
Bodnar George è il nome mio.
Sulla terra finché ho vissuto
Il lavoro non ho evitato
E sul lavoro sono defunto
Poiché un legno sulla testa mi è
giunto.

Povere figlie mie
Che orfane sono rimaste
E Ioană con grande tristezza
Poiché la vita lasciai
Ai miei 39 anni.

Qui riposo io,
Braicu Toader è il nome mio.
Per quanto al mondo ho vissuto
Molte cose assai mi sono piaciute
Tanto bere quanto vivere bene
E avere donne al mio fianco.
Bella e stata per me la vita
Finché ho potuto baciare,
Ma quando vecchio sono diventato
Tutte loro mi hanno rifiutato.
La vita io lasciai
Ai 73 anni miei.
Morto nel 1969.

Foto Bruno Mazzoni

Azi e ziua de durere
Căci știm toți că unde mere:
Nu se duce la Canal
Să poată să vină iar

La soția lui Ioană,
La familia cea dragă,
La soție, la grădină -
Va dormi fără lumină

Și cu ginerele său
Vor dormi somnul cel greu,
Până când, eu nu pot spune
Ce s-a mai petrece-n lume,

Știu atât că el ne lasă
Și-o să plângem pe viață
Pe un om așa iubit,
Luptătorul cel vestit

De la podul Vadului
Și cu alți colegi de-ai lui.
Lupta lor cea minunată
Pe vecie nu-i uitată.

Nici el n-a fi uitat:
Cu eroii numărât
Și lumina satului -
Nu-i nevoie să vă spui.

Iubitor și de dușmani,
Milostiv cu cei sărmani
Și cu mame văduve
Nu știu cine-a mai avé
Milă și de năcăjiți.

Nu greșesc că bine știți
Că pe mulți i-a ajutat
Și cu bani a-mprumutat

Fără mazădă și dobândă.
Îi părea o faptă sfântă
Când putea ca să ajute.
Alte treburi și mai multe

Pentru care s-a luptat
Ca un om adevărat,
Pentru-a noastră libertate.
Faptele lui n-or fi moarte

Cât poporul va trăi
Pomenirea lui a fi.
Și acum vine și se roagă
De soția lui Ioană:

Vino, tu, soție dragă,
Și soție, dar și mamă,
Dă-mi tu ultimul sărut
Că nu ne-om vedea mai mult,
Dar de cumva ți-am greșit
Iartă-mă la despărțit.

Și acum, scumpă Viorică,
Eu mă duc la Vasilică,
Tu rămâi îndurerată
Fără soț și fără tată.

Dă-i și tu la tatăl tău
Un sărut că drumu-i greu.
Buzuloiu și Finica
Și Lenuța cu Petrica

Veniți de mă sărutați
Și vă rog să ascultați:
Nu schimbați pentru nimica
Limba, neamu și opinca.

Iar pe voi, nepoților,
Vă sărut, vă las cu dor,
Dor de scumpul vest bunic,
Doamne, tare v-am iubit.

Dragi nepoți și strănepoți,
Azi vă părăsesc pe toți,
Părăsesc tot ce-am iubit
Că lumea m-a-mbătrânit
Și năcazurile mele
Au fost multe, au fost grele.

Învățând mereu poporul
Plec și rămâneți în doliu.
Dragi cumnați, drage cumnate,
Alți nepoți, alte nepoate,

Cuscri, veri și alte neamuri
De pe aceste meleaguri
Măndre maramureșene,
Mi-a sosit aceea vreme
De plecat de pe aicea,

Gudrun Pehn: Cimitirul din Săpânța

4, 7 ne-, vd. 2/6

4.
Aci eu mă odihnesc,
Călin Marie mă numesc.
Cît am trăit pe pămînt
Mi-am făcut toate la rînd,
A lucra tot am lucrat
Și cu vaci m-am ocupat
Și foloasă am câștigat.
Am trăit și cu urît
Căci copii nu am avut.
Și viața o lăsai
La 87 de ai.
M<oa>r<tă> la 1970

7 foloas? = pl. n.

5.
Aci eu mă odihnesc,
Cendei Mihai mă numesc.
Iată am venit și ieu
Lîngă nepoțelu meu.
Cît pe lume am trăit
Cinci case am construit
Și tare mult am lucrat,
Am fost și meșter în sat
Și mulți bani am câștigat.
Tot pă masă am numărat
Dar eu viața o lăsai
La 58 de ai.

Qui riposo io,
Călin Marie è il nome mio.
Finché sulla terra ho vissuto
Ogni cosa al momento giusto ho
avuto,
Di lavorare sempre ho lavorato
Con le mucche mi sono occupata
E profitto ne ho ricavato.
Anche con dispiaceri ho vissuto
Poiché figli non ho avuto.
La vita lasciai
Ai miei 87 anni.
// Morta nel 1970.

Qui riposo io,
Cendei Mihai è il nome mio.
Ecco sono venuto anch'io
Vicino al nipotino mio.
Finché in terra ho vissuto
Cinque case ho costruito
E tantissimo ho lavorato,
Capomastro nel villaggio sono pure stato
E molti soldi ho guadagnato
Sul tavolo tutto ho contato
Tuttavia la vita lasciai
Ai miei 58 anni.

Tată nu s-o născut
Și fecioru împlă pân lume.

6.

Aci eu mă odihnesc,
Ciora Anuță mă numesc.
Pîn-am fost pă lume vie
Mi-a plăcut a lucra mie
Ș-am lucrat tot din putere
Să-m fac casă și avere,
Iată moarte m-au luat
Tot ci-am avut am lăsat.
Am trăit 47 de ani. 1959

8 *ci-am* per ce-am, grafia che indica forse un'esitazione nella notazione dell'affricata, ma cf. 171/1 e 181/2 :

7.

Aci eu ma odihnesc,
Doctor Tite mă numesc.
Pe lume cît am trăit
Multe sârvice am avut
Pă cum știț de a me veste
Minister în Buda Peste.
Bine ne-a[e] fost de cîndu-s
Dar și de răle mi-o ajuns.
Săracă Hăncuța me
C-au rămas străină ie.
Eu viața o lăsai
La 66 de ai.
M<o>r<t> 1969

Qui riposo io,
Ciora Anuță è il nome mio.
Finché sono stata viva in terra
Lavorare mi e piaciuto
E ho lavorato con tutta me stessa
Per farmi casa e averi.
Ecco la morte mi ha preso
Tutto cio che ho avuto ho lasciato.
Ho vissuto 47 anni. / 1959.

Qui riposo io,
Dottor Tite è il nome mio,
Sulla terra per quanto ho vissuto
Molti impieghi ho avuto
Come gir dal nome mio sapete
Al ministero in Budapeste.
Mi e andata bene da sempre
Ma anche di disgrazie ne ho avute
abbastanza.

Povera la mia Hăncuța
Lei che sola e rimasta.
Io la vita lasciai
Ai miei 66 anni.
Morto nel 1969.

4 sârvice, pi. del sost. n. *sirvici* (pop. per *serviciu*, -i) 5 *pi cum* = *pe cum*, *pre-cum* 6 *Buda Peste* (per *Budapesta*), forse per ragione di rima o per l'uso rom. (e ungh.) di indicare Budapest anche con le distinte forme *Buda* e *Pesta* 7 *ne-*, vd. 2/6; *de cîndu-s* per *de cînd is* 8 *răle* pi. del sost. n. *rău* 9 *Hăncuța* oscillazione grafica per *Ancuța*

Ioan Nădișan: Ion Stan Pătraș

Crește
Ca ptita-n mâna țiganului.

Veci aici n-oi înturna.
Dragi colegi din toată țara,
De la Sighet, de pe Mara,

De pe Iza și Cosău,
De la Borșa și Vișeu,
Știu că vestea morții mele
Vă umplură de durere;

Mulți din voi au ostenit,
Care încă n-au murit,
Ați venit la înmormântare,
La duioasa mea plecare.

Plec în zi de primăvară,
Știu că n-oi întoarce iară
Pe înfloritu pomilor.
Rămas bun, iubitorilor,
Rămas bun, vecini și fini
Și voi, fraților creștini.
Dați-mi și voi sărutare
Să-mi fie ușor pe cale.

Rămas bun, iubit Gutăi,
Că io plec și tu rămâi,
Tu rămâi să mă umbrești
Și mereu să-ntinerești,

Totdeauna primăvara;
Astăzi mă primește Mara
În sânu pământului
Pe toți vecii veacului.

Colecția GRIGORE HOLDIȘ

2218

Vers compus și cântat de
ION ȘTEȚ FEREHȚOC, la
însmormântarea lui Ion Holdiș
din Săpânța, 4 decembrie 1975.

O, jalnică adunare,
Ați venit la-nmormântare,
Veniți la moartea mea
Că mai mult nu mi-ț vedea.

Cât am trăit pe pământ
Serviciuri multe-am avut,
Pe toate le las acum
Și mă duc pe-al morții drum.

Cu politică am umblat,
De oameni nu am uitat.
Noi, copii nu am avut
Și-am trăit cum am putut.

Tare rău s-a întâmplat,
Grea boală m-a apucat
Și de ea io n-am scăpat
Până sufletul mi-am dat.
Umblat-am pe la spital,

Pe la doctorii cei mari,
Nici doctorii n-au putut
Să-mi lungea traiul mai mult.

Tot am strâns și-am adunat
Și, ia, cu ce m-am aflat:
C-un rând de haine curate
Pe trupul meu îmbrăcate.

Aceasta-i averea mea
Care plec astăzi cu ea,
Nimeni nu duce mai mult
Orișicine a avut.
Și când plec din asta lume

Foto Bruno Mazzoni

Vreau să-mi cer o iertăciune,
Cât am trăit pe pământ
Poate v-am și greșit.

Să te strig întâi pe tine,
Anuță, dragă soție,
Vino, vino să vorbim
Că pe veci ne despărțim.

Hăi Anuță, soața mea,
Ascultă-mă, dacă-i vrea:
Cât pe pământ mai trăiești
De tine să te-ngrijești.

Vei trăi cum vei putea,
Așa a fost soarta mea
Ca să nu trăiesc mai mult,
Astăzi io mă duc în lut.

Io frumos îți mulțumesc
C-ai avut suflet creștinesc
De m-ai îngrijit pe mine
Când am ajuns grele zile.

Cât am trăit pe pământ
Noi bine-am găzdăluit,
Poate că ne-am și greșit

8.
Aci eu mă odihnesc,
Dum<itru> lu Nofor m<ă> numesc.
În anu patrusprezece
S-a-nceput on război rece,
Acolo am fost chemat
Și gre boal-am căpătat
Și acasă am venit
Și pe loc am și murit.
Și viata o lăsaî 10
La 32 de ai.

• Croce eseguita a parecchi decenni di distanza dalla morte di cui si parla nel testo. *4 război rece* composto sintagmatico entrato in uso dopo il II conflitto mondiale, qui risemantizzato

9.
Aci eu mă odihnesc,
Dumitru Holdiș mă numesc.
Vai săraca lumea mea,
Puțin am trăit în ea,
Căci grea boală s-au băgat
În trupul meu la ficat.
Cînd de la Cluj am plecat
Mama n brață m-au luat
Și în mașină m-au băgat.
Când acasă am sosit
Zilele ni s-au sfîrșit.

8 brață = pi. n. *11 ni* notazione grafica per *mn'i*, forma dial. del pron. pers. clítico di I pers. sg. in dat., risultato della palatalizzazione della nasale *m-*

10.
Aci eu mă odihnesc,
Havriș Ion mă numesc.
Cîte zile am trăit
De lucru nu m-am ferit.
Mi-a venit on ginere
Și mi-a fost tot binele.
Alexandru cel vestit
De mine mult s-a-ngrijit.
Să-l trăiască
Dumnezău
Mai mult cât am trăit eu.
Grigore nu m-a ascultat,
Nici acum nu-i însurat.

[Scritto in alto, sotto l'immagine} 1961 Am trăit 82 de ani.

9 să-1 trăiască costruzione tr., con il senso fattitivo "tenere in vita, far vivere", del vb. (a) *trai* "vivere" che in rom. e intr. *10 cât per decît*

Qui riposo io,
Dumitru figlio di Nofor e il nome mio.
Nell'anno 1914
Una fredda guerra e stata iniziata,
La sono stato chiamato
E un grave male mi sono preso
A casa sono poi tornato
E subito sono pure morto.
La vita lasciai
Ai miei 32 anni.

Qui riposo io,
Dumitru Holdiș e il nome mio,
Ah povero mondo mio,
Poco ci sono vissuto,
Perché un brutto male si é ficcato.
Nel fegato del mio corpo.
Quando da Cluj me ne sono tornato
Tra le braccia mia mamma mi ha preso
E nell'auto mi ha sistemato.
Quando a casa sono arrivato
I miei giorni sono finiti.

Qui riposo io,
Havriș Ion e il nome mio,
Per quanto ho vissuto
Il lavoro non ho evitato.
Un genero in casa mi e venuto
E per me e andato tutto benissimo.
Il rinomato Alexandru
Di me assai si e occupato.
Che il Signore lo conservi
Più di quanto ho vissuto io.
Grigore non mi ha ascoltato,
Nemmeno ora si e sposato. 1961.
Ho vissuto 82 anni.

- Strâmbă, lungă, un' te duci?
- Groasă, arsă, ce mă-ntrebi?